

Základy sociologie

Mgr. Markéta Skalná, Ph.D.

marketa.skalna@fvp.slu.cz

FVP, C333

Úvod do sociologie

VY_32_INOVACE_ZSV3r0101
Mgr. Jaroslav Knesl

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Úvod do sociologie

- Se sociologií se setkáte na každém kroku (průzkumy veřejného mínění).
- Sociolog by měl mít odstup od reality, právě pro to, aby ji lépe pochopil a začal samozřejmé každodenní věci vidět jako nesamozřejmé (jako cizinec, mimozemšťan).
- Závěry sociologických výzkumů mohou být nesmírně užitečné (marketing, průzkumy trhu, urbanisté) pomáhají zodpovědět otázky např. ohledně smysluplnosti trestu smrti, terorismu, mafii, revoluci, náboženství...

Předmět zkoumání

- Lidská společnost
 - Širší – celé lidstvo
 - Užší – soubor lidí působící v rámci určité skupiny
- Metody přírodních i společenských věd
- Výsledky zjištění jsou pravděpodobnostní

Úvod do sociologie

- z lat. socius (společník) societas (společnost)+ logos (věda, slovo, řeč)
- Věda o **lidské společnosti** (jako systému, řádu), zabývající se společností, jejím fungováním, vývojem, vztahy mezi společenskými skupinami a činiteli ovlivňující změny ve společnosti (**sociálních jevy**).
- Není exaktní jako přírodní vědy
- Člověk v určitých **skupinách a útvarech**, založených na **vztazích** jejich **vznik, fungování a zánik**.
- Hledá **hybné síly a zákonitosti vývoje** lidské společnosti
- Soustřeďuje se na **sociální jednání**, tedy jednání zaměřené na druhé lidi.
- Zabývá se **členěním** společnosti jak **horizontálně**, tak **vertikálně**.
- Sociologické aspekty lze nalézt téměř všude tam, kde se vytvoří vztahy na základě společné činnosti, sdílení společných hodnot či zájmů (kultura, sport, umění, politika, práce....).
- Poskytnout soupis veškerých témat, jimiž se sociologie zabývá, je nemožné.

Úvod do sociologie - definice

Na základě řečeného, se pokuste vytvořit Vaši vlastní originální definici sociologie!

„Sociologie je teoreticko-empirická věda o společenských jevech, vztazích a procesech, která tyto jevy popisuje (empirická složka), analyzuje a zároveň se je snaží vysvětlit (teoretická složka)“

Úvod do sociologie - okolnosti vzniku

- Vznik je často spojován s utvářením nové společnosti v polovině 19. stol.
- Ze **sociální filosofie** se vyděluje **sociologie**, jejímž zakladatelem je **Auguste Comte**.
- Je to období, kdy se:
 - Rozpadají struktury **feudální** společnosti
 - Stát a společnost, dříve tvořící jednotu, se **oddělují**
 - Bouřlivě se rozvíjí **přírodní** vědy

Úvod do sociologie - zakladatel

- **Auguste Comte (1798 – 1857)**
- Společnost toho času se mu jeví značně chaotická, formuje proto sociologii jako novou **exaktní vědu o sociálních jevech**, která umožní **opětovně nastolit řád** ve společnosti **na vědeckém základě**.

Zdroj: Wikimedia Commons:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Auguste_Comte

Úvod do sociologie - funkce sociologie

- **Obohacení osobní sociální zkušenosti**, k hlubšímu vhledu do sociální skutečnosti.
- **Poznávací a praktická.**
- **Ideologická** – zdůvodnění a legitimizace společenského jednání, či uspořádání.
- Nebo naopak **kritická** při jejich negaci.
- **Terapeutická a poradenská** funkce se projeví např: v manželském poradenství, či v rámci strategie rozvoje a řízení lidských zdrojů.

Úvod do sociologie - funkce sociologie

Kterou funkci může v následujících situacích sociologie plnit?

1. Matka se pře s dcerou, zda je nebo není smysluplné při výchově vnuka užívat tělesných trestů. **poznávací**
2. Politik tvrdí, že znovuzavedením trestu smrti se sníží kriminalita. **ideologickou**
3. Jiný politik mu jeho teze vyvrací s tím, že v zemích, kde lze trest smrti udělit, je kriminalita podstatně vyšší. **kritickou**

Úvod do sociologie - problémy sociologie

- Je spjata se sférou politiky a zasahuje do sféry skupinových, často konfliktních zájmů.
- Nemá po ruce osvědčené recepty, neboť staré problémy se vyskytují v nových podobách.
- Je dobově omezena, její předmět se proměňuje v čase.
- Nenabízí jednoduchá vysvětlení a řešení problémů, neboť ty jsou velmi složitě determinovány.
- Její předpovědi se mohou, ale také nemusí naplnit.
- Aplikace jejich doporučení, stejně tak jako jejich nedodržení, může vyvolat katastrofu.
- Těžko se prosazuje proti tzv. zdravému rozumu, stereotypům a předsudkům.

Úvod do sociologie - nejednotnost

Je vědou **multi-paradigmatickou**:

- v průběhu vývoje sociologie vzniklo několik na sobě nezávislých přístupů, úhlů pohledu na sociální realitu
- jinak je vnímáno co je a co není předmětem studia sociologie
- jsou kladeny jiné otázky, které jsou pak zkoumány jinými metodami
- Dospívá se tak k různým odpovědím – pohledům na realitu
- Existují různé sociologické školy, směry a paradigmatata (model, vzorec myšlení).
- **Je souborem mnoha oborových sociologických disciplín**, které se zabývají jednotlivými aspekty sociální reality

Zdroje a literatura

- BAUMAN, Zygmund. *Myslet sociologicky*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. 238s. ISBN: 978-80-7419-026-1
- BURIÁNEK, Jiří. *Sociologie*. Praha: Fortuna, 2001. 128s. ISBN 80 – 7168 – 754 – 5
- DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha : Univerzita Karlova, vydavatelství Karolinum. 2005. 375s. ISBN 80 – 246 – 0139 – 7
- GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4
- KELLER, Jan. *Úvod do sociologie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. 204s. ISBN 80-85850-25-7
- MAŘÍKOVÁ, Hana, PETRUSEK, Miloslav, VODÁKOVÁ Alena. *Velký sociologický slovník I.,II. a/o*. 1996. Praha : Univerzita Karlova, vydavatelství Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-164-1.
- THOPMSON Kenneth. *Klíčové citace v sociologii*. Brno: Barrister a Principal, 2001. 272 s. ISBN 80 – 85947 – 68 – 4